

Anexa nr. la ordinul ministrului educației naționale nr. /..... 2017

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

**Programa școlară
pentru disciplina**

**ISTORIA ȘI TRADIȚIILE MINORITĂȚII GERMANE
Clasele a VI-a – a VII-a**

București, 2017

Notă de prezentare

Disciplina *Istoria și tradițiile minorității germane* este prevăzută în planul-cadru de învățământ în aria curriculară *Om și societate*, având un buget de timp de o oră/săptămână, pe durata a doi ani școlari (clasele a VI-a și a VII-a).

Prin statutul său, disciplina *Istoria și tradițiile minorității germane* conturează cadrul favorabil pentru ca elevii să înțeleagă trecutul și prezentul comunității etnice din care fac parte și să participe activ la viața socială și culturală a acesteia. Ea promovează valori morale și civice prin intermediul cărora se construiește identitatea și se promovează dialogul intercultural.

Etnia germană, cu o istorie de mai multe secole, vizibilă și în zilele noastre, a fost și este o punte importantă de legătură între România și spațiul germanofon european și un factor important de coeziune între minoritățile naționale din țară. Astfel, programa susține și promovează principiul coexistenței etniei germane cu celelalte etnii din România. Alte două principii complementare, care stau la baza acestei programe sunt multiperspectivitatea și interculturalitatea. Ele implică acceptarea și asumarea unor puncte de vedere diferite asupra unor evenimente comune care sunt interpretate în concordanță cu propriul bagaj cultural și istoric. Aceste principii pot fi regăsite ca piloni ai educației istorice contemporane atât în documente românești de politică educațională, cât și în documente europene, dintre care cele mai relevante sunt:

- Convenția Cadru pentru protecția minorităților naționale (Consiliul Europei, 1.02.1995)
- Recomandarea Consiliului Europei privind predarea istoriei (15/2001)
- Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene privind competențele cheie din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți (2006/962/EC)
- OMECT nr.1529/18.07.2007 privind dezvoltarea problematicii diversității în curriculumul național
- Carta alba asupra dialogului intercultural (mai 2008, pct. 160)
- Carta europeană a limbilor regionale sau minoritare (ratificată prin Legea nr. 282/2007)

Programa valorifică achizițiile dobândite în învățământul primar și propune o abordare axată pe dezvoltarea competențelor cheie europene. Opțiunile pe care le face programa școlară constituie elemente de suport pentru cele opt competențe, cu un accent pe cele care vizează *sensibilizare și exprimare culturală, competențele sociale și civice, a învăța să înveți, comunicare în limba maternă*.

Prin modelul de proiectare centrat pe competențe, elevii au mai multe ocazii să învețe împreună, folosind activitățile de învățare pentru a explora, a investiga și evalua probleme și teme, folosind diferite contexte de învățare, noile tehnologii și făcând legătura între diferitele obiecte de studiu.

La rândul lor, conținuturile propuse sunt menite să-i facă pe elevi să conștientizeze apartenența lor la spațiul cultural și istoric în care trăiesc, prin cunoașterea specificității etnice proprii și a contextului național și universal mai larg. Astfel, conținuturile propuse îmbină armonios istoria europeană cu istoria națională, locală și regională.

Structura programei școlare include, pe lângă Nota de prezentare, următoarele elemente:

- Competențe generale
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare
- Conținuturi
- Sugestii metodologice

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit identificarea și rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în contexte particulare diverse.

Competențele generale sunt competențele dezvoltate prin studierea istoriei în învățământul primar.

Competențele specifice se formează pe parcursul unui an școlar, sunt derivate din competențele generale și reprezintă etape în dobândirea acestora. Competențele specifice sunt însoțite de **exemple de activități de învățare**, care constituie modalități de organizare a activității didactice în scopul realizării competențelor. Programa școlară propune, cu caracter de exemplu, diferite tipuri de activități de învățare, care integrează strategii didactice și care valorifică experiența concretă a elevului. Cadrul didactic are libertatea de a utiliza exemplele de activități de învățare pe care le propune programa școlară, de a le completa sau de a le înlocui, astfel încât acestea să asigure un demers didactic adecvat situației concrete de la clasă. Se asigură, în acest fel, premisele aplicării contextualizate a programei școlare și proiectării unor parcursuri de învățare personalizate, pornind de la specificul dezvoltării elevilor.

Conținuturile învățării sunt organizate pe domenii și reprezintă achiziții de bază, mijloace informaționale prin care se urmărește realizarea competențelor. Modul de abordare propus integrează istoria locală în istoria națională și pe aceasta în istoria universală.

Sugestiile metodologice au rolul de a orienta cadrul didactic în utilizarea programei școlare, oferind suport pentru proiectarea demersului didactic și pentru realizarea activităților de predare-învățare-evaluare, în concordanță cu specificul disciplinei și cu particularitățile de vârstă ale elevilor.

Competențe generale

- 1. Utilizarea adecvată a limbajului istoric în situații noi de comunicare**
- 2. Explorarea unei varietăți de surse istorice pentru a explica fapte și evenimente relevante pentru istoria minorității**
- 3. Valorizarea identității prin participarea la activități care promovează dialogul intercultural**

Clasa a VI-a

Competențe specifice și activități de învățare

1. Utilizarea adecvată a limbajului istoric în situații noi de comunicare

Clasa a VI-a
1.1. Redarea cu termeni proprii a informațiilor conținute de o sursă istorică <ul style="list-style-type: none">- Completarea unor texte lacunare- Deducerea sensului unui cuvânt/termen istoric prin raportare la textul citit- Povestirea unor evenimente/fapte istorice, utilizând termenii învățați
1.2. Elaborarea unor texte narative simple pornind de la informațiile conținute de surse istorice <ul style="list-style-type: none">- Realizarea unor compuneri/schițe/scenarii simple pornind de la informațiile selectate dintr-o sursă- Comentarea, verbalizarea unor date statistice- Prezentarea unor portrete de personalități reprezentative pe baza activității de documentare
1.3. Elaborarea unor organizatori cognitivi - axe cronologice, scheme, diagrame, care înfățișează relațiile dintre achizițiile dobândite <ul style="list-style-type: none">- Alcătuirea și prezentarea unei axe a timpului pe care să fie reprezentate evenimente din viața comunității- Alcătuirea și prezentarea arborelui genealogic al familiei, scoțând în evidență eventualele origini germane- Elaborarea unor hărți conceptuale simple pentru a sintetiza informații dobândite prin studiu individual

2. Explorarea unei varietăți de surse istorice pentru a explica fapte și evenimente relevante pentru istoria minorității

Clasa a VI-a
2.1. Analiza hărților geografice și istorice pentru a identifica locuri cu semnificație istorică pentru comunitate <ul style="list-style-type: none">- Formularea de întrebări în legătură cu vestigii istorice din localitate- Completarea unor „hărți mute” ale regiunii- Delimitarea și descrierea unor regiuni istorice sau geografice
2.2. Identificarea surselor care constituie dovezi de încredere în reconstituirea unei perioade din trecut <ul style="list-style-type: none">- Căutarea de surse de informare despre o anumită perioadă- Descrierea unor imagini/fotografii ilustrând diverse evenimente ale minorității naționale- Căutarea și analizarea unor date statistice- Realizarea unor grafice pe baza datelor statistice

3. Valorizarea identității prin participarea la activități care promovează dialogul intercultural

Clasa a VI-a
3.1. Recunoașterea particularităților culturale ale comunității în care trăiesc <ul style="list-style-type: none">- Proiectarea și realizarea unui colț muzeistic al clasei și utilizarea obiectelor colecționate în diferite ocazii- Realizarea unui portofoliu despre patrimoniul cultural informal al comunității: bucate tradiționale, obiceiuri adânc înrădăcinate

- *Comentarea factorilor determinanți și a contextului care contribuie la realizarea unor creații culturale*

3.2. Manifestarea unei atitudini deschise în situații care presupun interacțiunea cu persoane care aparțin altei culturi

- *Identificarea unor surse privind istoria altor etnii din diferite zone*
- *Redactarea unor texte în care să se evidențieze atitudinea față de reprezentanții unei alte culturi*
- *Realizarea unor mici proiecte bazate pe sprijinul celuilalt, de exemplu, traducerea unor surse istorice*

3.3. Participarea la activități care valorizează trecutul comunității

- *Realizarea pe grupe a unor postere/afișe pentru comemorarea/sărbătorirea unor evenimente/personalități*
- *Realizarea unui ghid turistic al localității sau microregiunii*
- *Participarea la activități care presupun interacțiuni între generații*

Conținuturi

Domenii	Conținuturi*
Istoria comunității	Localitatea natală <ul style="list-style-type: none">- așezarea localității natale în mediul geografic- specificul cultural al localității natale- fapte/procese istorice importante pentru istoria locală și regională Coordonatele definatorii ale comunității germane <ul style="list-style-type: none">- grupurile de germani de pe teritoriul României- dezvoltarea politică de la colonizare până la primul război mondial: autoguvernarea sașilor în Transilvania, dezvoltarea politică a șvabilor bănățeni, a șvabilor sătmăreni
Elemente identitare	Specificul localităților rurale <ul style="list-style-type: none">- arhitectura așezărilor săsești, șvăbești- biserici fortificate- forme de organizare obștească: vecinătățile Orașele și dezvoltarea lor <ul style="list-style-type: none">- conducere, bresle- exemple: Sighișoara, Brașov, Sibiu, Timișoara etc. Școala și biserica în comunitățile germane <ul style="list-style-type: none">- confesiuni și biserici- școli germane în Transilvania, Banat, Bucovina Graiurile și portul popular

*Notă: Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor specifice. Activitățile de învățare sugerate oferă o imagine posibilă privind contextele de dobândire a acestor competențe.

Clasa a VII-a

Competențe specifice și activități de învățare

1. Utilizarea adecvată a limbajului istoric în situații noi de comunicare

Clasa a VII-a
1.1. Formularea unor texte explicative simple utilizând adecvat termeni specifici <ul style="list-style-type: none">- <i>Elaborarea unor texte care să conțină anumiți termeni specifici</i>- <i>Deducerea sensului unui cuvânt/termen istoric prin raportare la textul citit</i>- <i>Completarea unor texte lacunare</i>
1.2. Formularea unui punct de vedere în urma lecturării unor surse care prezintă puncte de vedere diferite despre aceleași fapte/procese istorice <ul style="list-style-type: none">- <i>Compararea critică dirijată a diferitelor tipuri de surse care să ofere informații din prezent și din trecut</i>- <i>Participarea la traducerea unor surse istorice din alte limbi și valorificarea acestora în formularea opiniilor personale</i>- <i>Susținerea unor puncte de vedere asupra unei teme prin jocul de rol</i>
1.3. Redactarea de texte diverse folosind aplicații digitale <ul style="list-style-type: none">- <i>Elaborarea de fișe care prezintă rezultatele investigațiilor referitoare la istoria locală, la evenimente din viața minorității, la unele obiective turistice folosind diferite instrumente digitale</i>- <i>Analiza și descrierea unor imagini, fotografii ilustrând locuri, clădiri, preocupări specifice ale oamenilor din localitatea natală</i>- <i>Realizarea de prezentări de grup folosind programe informatice pentru editare, sunet și animație</i>

2. Explorarea unei varietăți de surse istorice pentru a explica fapte și evenimente relevante pentru istoria minorității

Clasa a VII-a
2.1. Identificarea interacțiunilor dintre diferiți actori implicați într-un eveniment sau proces istoric <ul style="list-style-type: none">- <i>Comentarea denumirii unor localități pornind de la legende locale</i>- <i>Discuții în grupuri de elevi despre atitudini ale participanților la evenimente și procese istorice</i>- <i>Organizarea unui concurs între grupe de elevi pe tema prezentării și descrierii unui monument de patrimoniu</i>- <i>Organizarea unui concurs de interviuri realizate prin tehnicile istoriei orale, cu persoane din comunitatea locală, participante la un anumit eveniment istoric</i>
2.2. Formularea de opinii pornind de la analiza unor surse care prezintă puncte de vedere diferite despre aceleași fapte/procese istorice <ul style="list-style-type: none">- <i>Compararea unor surse prin realizarea unui tabel care să conțină asemănările și deosebirile în prezentarea faptelor/ proceselor istorice</i>- <i>Discuții în grupuri de elevi pentru a identifica intenția autorilor și pentru a găsi eventualele cauze pentru prezentarea diferită a faptelor/proceselor istorice</i>- <i>Documente pentru o activitate de proiect pe tema imaginii celuilalt</i>
2.3. Comentarea posibilelor diferențe de atitudine în legătură cu prezentarea acelorași fapte/procese istorice <ul style="list-style-type: none">- <i>Formarea de „rețele de discuție” care să susțină argumentat punctul de vedere al fiecărei surse</i>- <i>Discutarea unor cazuri reale sau imaginare care se referă la stereotipii</i>

- Utilizarea unor „lentile” (perspective) prin care se filtrează informațiile oferite de surse istorice

3. Valorizarea identității prin participarea la activități care promovează dialogul intercultural

Clasa a VII-a

3.1. Descoperirea în diverse surse a componentelor memoriei colective care contribuie la identitatea unei comunități

- Realizarea unor interviuri cu martori ai timpului
- Compararea informațiilor obținute de la diverși martori
- Observarea dirijată a diferitelor tipuri de surse nescrise (clădiri, imagini, cântece etc.) care să poarte amprenta unui grup etnic, în timpul lecțiilor desfășurate în școală sau în afara ei

3.2. Promovarea de elemente definitorii ale contextului cultural local care contribuie la patrimoniul național

- Realizarea unui portofoliu despre moștenirea culturală a minorității în localitate
- Prezentarea unor elemente din patrimoniul cultural național care își au originea în localitatea natală sau în imediata vecinătate
- Inițierea unor colaborări cu școli din alte regiuni

3.3. Utilizarea resurselor digitale/multimedia pentru elaborarea și desfășurarea unor proiecte despre trecutul și prezentul comunității

- Realizarea de portofolii pe teme de cultură și istorie locală, folosind Internetul și enciclopedia în format electronic ca surse de informare
- Prezentarea rezultatelor investigațiilor referitoare la istoria locală, la evenimente din viața minorităților etc.
- Realizarea de prezentări de grup folosind programe informatice pentru editare, sunet și animație

Conținuturi

Domenii	Conținuturi*
Istoria comunității	Coordonatele evoluției istorice a minorității germane în perioada contemporană <ul style="list-style-type: none">- minoritatea germană în 1918- minoritatea germană în perioada interbelică și în timpul celui de al II-lea război mondial- minoritatea germană în timpul regimului comunist din România- minoritatea germană în perioada postdecembristă; exodul
Elemente identitare	Repere culturale ale minorității germane <ul style="list-style-type: none">- personalități de seamă ale comunităților germane- tradiții- viața religioasă- arta populară- literatura și arta germanilor din România- școala ca element de susținere a identității naționale

*Notă: Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor specifice. Activitățile de învățare sugerate oferă o imagine posibilă privind contextele de dobândire a acestor competențe.

		<i>săsești și șvăbești</i> <i>Elaborarea planului pentru realizarea unui ghid turistic al localității sau al microregiunii</i>		
2. Forme de organizare obștească: vecinătățile	1.2. 2.2. 3.2.	<i>Realizarea unor compuneri/ schițe/scenarii simple pornind de la informațiile selectate dintr-o sursă</i> <i>Căutarea de surse de informare despre o anumită perioadă</i> <i>Redactarea unor texte în care să se evidențieze atitudinea față de reprezentanții unei alte culturi</i>	Lucrări de specialitate Martori oculari Activitate de grup 1 oră	Oferirea de feedback la prezentarea compunerilor în fața clasei Observarea sistematică în cadrul grupului de lucru
3. Biserici fortificate	1.1. 2.1.	<i>Observarea dirijată a diferitelor tipuri de surse nescrise (clădiri, imagini etc.) care poartă amprenta unui grup etnic în timpul lecțiilor desfășurate în școală sau în afara ei</i> <i>Completarea unei „hărți mute”</i>	Fotografii Imagini din satelit Lucrări de specialitate Fișe de lucru care conțin „hărți mute” Pliante, enciclopedii Lucrări de istorie locală 1 oră	Verificarea exercițiilor de lucru cu harta Realizarea unei prezentări cu ajutorul unor tehnologii digitale
Evaluare	1.2. 3.1.	Realizarea unui portofoliu despre patrimoniul cultural al comunității		

Elaborarea strategiilor de predare-învățare-evaluare

Orientarea demersului didactic pornind de la competențe determină utilizarea unor metode active care pot contribui la:

- crearea unui mediu educațional care încurajează interacțiunea socială pozitivă;
- exersarea lucrului în echipă, a îndeplinirii unor roluri specifice în grupuri de lucru, a cooperării cu persoane diferite în realizarea unei sarcini de lucru;
- realizarea unor conexiuni cu achiziții dobândite prin studiul altor discipline de învățământ;
- utilizarea, în activitatea didactică, a calculatorului ca mijloc modern de instruire, care să permită utilizarea tehnologiei informației și a comunicațiilor, în vederea desfășurării unor lecții interactive, atractive.

Abordarea modernă, presupune ca profesorul clasei să fie preocupat să creeze ocazii de învățare semnificativă pentru elevii săi, iar metodele pe care le va folosi reprezintă mijloacele prin care sunt configurate activitățile de învățare ale elevilor.

Sursele istorice scrise, textele istorice pot asigura elevului depășirea stadiului achiziției de cunoștințe, folosindu-se de acestea în scopul dezvoltării gândirii și modului de acțiune. Textele istorice sunt, de regulă, *texte cronologice* care prezintă ideile în secvențe ordonate temporal sau se referă la evenimente, fapte istorice sau scrisori. Pot fi utilizate și *texte necronologice*, care prezintă ideile organizate logic, argumentele, contraargumentele sau punctele de vedere fiind folosite pentru a susține evidența; acestea sunt prezentate în diferite forme cum ar fi liste, diagrame, grafice, hărți. Lectura aprofundată a acestor tipuri de texte îi conduce pe elevi spre înțelegerea celor patru procese majore vizate de lectură:

- *Extragerea informațiilor explicit formulate.*
- *Formularea unor concluzii directe.*
- *Interpretarea și integrarea ideilor și informațiilor.*
- *Examinarea și evaluarea conținutului, a limbajului și a elementelor textuale.*

Lectura de profunzime implică nu numai *abilitatea de a construi înțelesuri dintr-o varietate de texte, ci și comportamente și atitudini care sprijină lectura și învățarea* pe tot parcursul vieții.

Având în vedere contextele de învățare prezentate, mai multe metode asigură copiilor înțelegerea lecturii și, implicit, favorizează utilizarea corectă a unor termeni de specialitate accesibili.

Un procedeu de folosit atunci când un subiect poate fi tratat din mai multe puncte de vedere este cel al „lentilelor” (înțelese ca abordări sau perspective). Elevilor li se dau aceleași materiale și una sau două „lentile” (perspective) prin care să le filtreze. Apoi elevii prezintă întregii clase ceea ce au descoperit. Restul clasei, fiindcă a studiat același material, formulează opinii despre cele prezentate, oferind și sugestii de completare.

Folosirea „lanțului de evenimente” ca organizator grafic este valoroasă pentru că organizează pașii unei proceduri, trasează/stabilește dezvoltarea intrigii într-o poveste sau într-un roman, documentează acțiunile unui personaj, înregistrează etapele importante ale unui eveniment. Folosit la istorie, acest organizator grafic ajută elevii să stabilească ordinea desfășurării unor evenimente sau acțiuni.

Contexte și exemple de evaluare continuă și sumativă

Evaluarea este o activitate complexă care vizează procesele și produsele învățării, fiind foarte importantă deopotrivă pentru profesor și pentru elevi. Prin evaluare, profesorul urmărește modul în care sunt dobândite competențele prevăzute de programă, iar elevii, prin feedback și autoevaluare, pot afla despre propriul proces de învățare.

Modalitățile de evaluare folosite pentru a aprecia cât de bine stăpânesc elevii o competență sunt numeroase: de la răspunsuri scurte la întrebări punctuale, care consolidează cunoașterea dobândită, la lucrări practice realizate individual sau în grup, pe parcursul activităților, cu o deschidere către lumea reală. Asemenea exemple sunt: construcții murale, expoziții, fotografii, audiții și înregistrări video.

Experiențele de învățare în context nonformal și informal pot completa paleta de activități autentice. Elevii ar trebui încurajați să desfășoare activități de voluntariat prin care dezvoltă competențe legate de piața muncii: utilizarea resurselor, abilități interpersonale, folosirea tehnologiei, înțelegere culturală. De exemplu, se poate realiza o călătorie în trecut prin intermediul monumentelor istorice păstrate: clădiri școlare, biblioteca, parohii, biserici, monumentul eroilor.